

KIRJALLINEN KYSYMYS 1034/2013 vp

Arktiset Aromit ry:n toiminnan turvaaminen

Eduskunnan puhemiehelle

Arktiset Aromit ry on vuonna 1993 perustettu luonnontuotealan valtakunnallinen toimialayhdistys, jonka jäseniä ovat alan yritykset sekä henkilöjäsentienä alan kouluttajia, hanketoimijoita ja tutkijoita. Yhdistys on hanketoiminnalla lisännyt luonnontuotteiden ja niistä tehtyjen elintarvikkeiden arvostusta Suomessa ja kansainvälisesti. Yhdistys tunnetaan edelläkävijänä, jonka toiminnasta otetaan mallia myös ulkomailla. Kansainvälinen kiinnostus metsämarjoja ja metsämarjatuotteita kohtaan on osittain yhdistyksen toiminnan tulosta. Suomalaisyhtykset tarvitsevat neutraalia toimijaa, joka kansantajuistaa uusimpien tutkimusten tulokset siten, että markkinointiviestintä ei herätä kansainvälisten suuryritysten vastareaktioita.

Kotimaassa yhdistys on toteuttanut menekinedistämisrahoituksella valtakunnallisia kampanjoita mm. neuvoloihin, päiväkoteihin, kouluihin ja kuluttajille. Tällä on saatu lisättyä kiinnostusta luonnontuotteisiin ja niiden talteenottoon. Tänä vuonna jo 361 neuvolaa, 1 185 päiväkotia, 263 esikoulua, 1 715 perhepäivähoitajaa ja 512 peruskoulua on tilannut oman kohderyhmänsä aineistot. Lapsiin kohdistuvaa toimintaa on tarve toteuttaa vuosittain, jotta kukin ikäryhmä innostetaan luonnossa liikkumiseen ja luonnonantimien talteenottoon ja käyttöön. Tällaiseen yhteiskunnalliseen toimintaan on lähes mahdotonta saada kattavaa yritysrahoitusta. Arktiset Aromit ry on luonut Suomeen luonnontuotealan yritysten ja toimijoiden verkoston ja aikaansaanut luonnontuotealalla tuloksekkaita kampanjoita, tiedotusta, koulutusta, tapahtumia ja markkinoin-

tiviestintää. Tämä pitkäjänteinen työ on heijastunut alan yritys yhteistyön lisääntymisenä, yritysten ja niiden valmistamien tuotteiden viennin kasvuna ja kotimaisen kulutuksen kasvuna. Nyt yhdistyksen toiminta on kuitenkin vaarassa loppua julkisen rahoituksen loppuessa.

Luonnontuotealan yritykset ovat pääosin pieniä yrityksiä, jotka sijaitsevat hajallaan ympäri Suomea. Siksi ne eivät kykene kustantamaan kokonaan ja organisoimaan luonnontuotealan menekinedistämis- ja kehittämistoimintaa. Tähän tarvitaan ulkopuolinen yritys yhteistyötä synnyttävä toimija. Arktiset Aromit ry:n toiminta on perustunut yritysrahoituksen lisäksi julkiseen hankerahoitukseen. Siinä maa- ja metsätalousministeriön menekinedistämis- ja laatu ketju-rahoitus on ollut merkittävässä asemassa, mutta suunniteltu väli vuosi 2014 on kuitenkin vaarassa lopettaa Arktiset Aromit ry:n toiminnan.

Arktiset Aromit ry ei saa pysyvää julkista rahoitusta tai yleistukia toimintaansa, vaikka luonnontuotealan kansantaloudellinen merkitys on esimerkiksi porotalouteen, mehiläistalouteen, riistatalouteen jne. verrattuna moninkertainen. Luonnontuotealalla tarvitaan taustatyötä viranomaistyöryhmissä, kuten elintarvike- ja ympäristölainsäädäntöä, koulutusta, tutkimusta sekä alustrategioita kehittämissä työryhmissä. Arktiset Aromit ry:n keskeinen tehtävä on valtakunnallisena luonnontuotealan toimijana lähestyä sekä yritysverkostoa että viranomaistyöryhmiä edistäen molemminpuolista käytännön tarpeiden ja tiedon vaihtoa.

Luonnontuoteala tarvitsee myös oman neuvontajärjestönsä. Yritysneuvonta vaatii alan syvällistä tuntemusta, ja siksi hyvin monet alalla aloittavat yritykset ja hanketoimijat ovat riippuvaisia Arktiset Aromit ry:n toiminnasta. Marjojen kaupallisessa talteenotossa riippuvuus ulkomaisista poimijoista on nykyisin suuri. Arktiset Aromit ry on vastannut kentältä tuleviin yhteydenottoihin ja pyrkinyt viestimään syntyneestä ongelmatilanteesta sille yritykselle, jonka poimijoista on kyse. Kansainvälisen kysynnän vuoksi yhteydenottoja tulee myös kaikkialta maailmasta. Ilman näihin kyselyihin vastaamista alan tuotteiden viennin kasvu hidastuu. Myös suomalaiset poimijat haluavat myydä marjoja ja sieniä.

Tarvitaan tiedotusta siitä, mistä he löytävät poimimilleen tuotteille ostajan.

Arktiset Aromit ry tarvitsee valtakunnalliseen ja kansainväliseen toimintaansa 0,2 miljoonan euron julkisen tuen jäsenyritystensä rahoituksen lisäksi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä maa- ja metsätalousministeriössä aiotaan tehdä, että Arktiset Aromit ry:n yhteiskuntaan ja yrityksiin vaikuttava toiminta turvataan myös jatkossa?

Helsingissä 8 päivänä marraskuuta 2013

Eero Suutari /kok

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimit-
tanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kan-
sanedustaja Eero Suutarin /kok näin kuuluvan
kirjallisen kysymyksen KK 1034/2013 vp:

*Mitä maa- ja metsätalousministeriössä
aiotaan tehdä, että Arktiset Aromit ry:n
yhteiskuntaan ja yrityksiin vaikuttava
toiminta turvataan myös jatkossa?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Maa- ja metsätalousministeriö on sitoutunut hal-
litusohjelmaan, jonka mukaan maaseutualueita
kehitetään mm. nojautumalla paikallisiin elinkei-
nojen vahvuuksiin ja voimavaroihin kuten esi-
merkiksi luonnontuotteet. Edelleen hallitusohjel-
man mukaan ruokasektori on tulevaisuuden kas-
vualue, jonka kilpailukykyä ja yhteistyötä kehite-
tään kansallisessa ruokastrategiassa ja ruokapo-
liittisessa selonteossa asetettujen suuntaviivojen
mukaisesti. Ruokapoliittisen selonteon mukaan
puolestaan kiinnostus luonnonmukaisesti tuottei-
ta ja luonnontuotteita (esimerkiksi sienet, luon-
nonmarjat, riista ja kala) on maailmalla suuri ja
kasvussa.

Maa- ja metsätalousministeriö on rahoittanut
luonnontuotealan toimijaa Arktiset Aromit ry:tä
lähes koko yhdistyksen olemassaolon ajan. Ra-
hoituslähteenä on käytetty erityisesti momentte-
ja 30.20.46 (menekinedistäminen) ja 30.20.47
(laatuketjun kehittäminen). Lisäksi yhdistys on
saanut tukea ministeriön hallinnoiman Manner-
Suomen maaseudun kehittämisohjelman kautta
alueellisiin hankkeisiin. Vuodelle 2013 ministe-
riö on myöntänyt momentilta 30.20.46 Lisäärvaa
luonnontuotteille -hankkeeseen 145 168 euroa.

Menekinedistämis- ja laatuketjumomenteilta
myönnettävä valtionavustus hankkeisiin on julki-
sesti kaikkien haettavissa. Kumpaankin hankeha-
kuun on vuosittain osallistunut noin 30—40 yh-
distystä ja/tai yritystä. Hankeavustusten käytön
taustalla on EU:n valtioneuvoston säädökset, joiden
asettamien sääntöjen mukaan valtionavulla ei voi
rahoittaa toimijan normaalia toimintaa. Lisäksi ei
voida sallia viittauksia yritykseen, tuotemerk-
kiin tai alkuperään, eikä vientitueksi katsottavia
toimia voida rahoittaa. Messuille osallistuminen
(ilman palkkakuluja) ja selvitykset tuotteen tuo-
miseksi uusille markkinoille olisivat sallittuja.
EU:n valtioneuvoston säädökset ovat muuttumassa
vuosille 2014—2020, joten uudistamme myös
kansallista lainsäädäntöä. Muutoksia nykykäy-
töntöön ei kuitenkaan ole näköpiirissä.

Kansallisessa metsäohjelmassa on toimenpi-
teeksi kirjattu, että luonnontuotealalle kootaan ja
toteutetaan toimintaohjelma. Tähän toimenpitee-
seen pohjaa Luonnontuotealan innovaatioverkos-
to ja toimialan uudet mahdollisuudet (LT-INNO)
-hanke, jossa kootaan luonnontuotealaan liitty-
viä verkostoja sekä ennakoidaan alan markkinoi-
ta ja eri toimialojen rajapintojen tarjoamia kau-
pallisia mahdollisuuksia. Selvitystyön perusteel-
la laaditaan luonnontuotealan toimintaohjelma,
joka antaa kärjet alan tutkimus- ja kehittämis-
työlle aluetasolla ja kansallisesti. Hanke toteute-
taan kolmen ELY-keskuksen alueella Lapissa,
Pohjois-Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla
vuosina 2012—2013. Lisäksi hankkeella on "si-
sarhanke" Keski-Pohjanmaalla. Hanketta rahoit-
tetaan Manner-Suomen maaseudun kehittämis-
ohjelmasta ja sille on myönnetty 465 000 euroa.
Hankkeessa puheenjohtajana on Arktiset Aromit
ry:n toiminnanjohtaja.

Ministeriö on selvittänyt toimintatuen myöntämistä luonnontuotealan neuvontaan. Valtionavustusta myönnetään elinkeinoneuvontajärjestöille, joiden neuvontatoiminta on valtakunnallista, koko maan kattavaa. Lisäksi yksi vaikuttavuuden mittari on neuvontatoiminnan toiminnallinen kattavuus. Tämän lisäksi valtionavustuksen saamisen edellytyksenä on, että valtionavustuksen osuuden pitää olla alle 50 % organisaation valtionapuisesta (tuettavasta) toiminnasta. Momentin 30.10.50 määräraha on pienentynyt huomattavasti vuodesta 2011 (10 668 000 euroa) vuoteen 2014 (6 168 000 euroa).

Valtionavustusta (yleisavustus) saavat maaseudun ammatilliset neuvontajärjestöt, joita ovat ProAgria Keskusten Liitto ry ja Svenska lant-

brukssällskapetens förbund r.f. keskusliittoina ja ProAgria keskuksat sekä maanviljelys- ja talousseurat koko maan kattavina alueellisina neuvontajärjestöinä (ProAgria aluekeskuksat) sekä erikoisneuvontajärjestöt, joita ovat Faba Osuuskunta, Suomen Siipikarjaliitto ry, Suomen Turkiyeleäinten Kasvattajain Liitto ry, Työtehoseura ry ja Puutarhaliitto.

Tällä hetkellä käytettävissä olevilla budjetti-varoilla ja voimassa olevilla ehdoilla ministeriöillä ei ole mahdollisuutta laajentaa valtakunnallisille elinkeinoneuvontajärjestöille myönnettävää tukea koskemaan Arktiset Aromit ry:tä. Menekinedistämisen hankerahat sekä maaseutuohjelman mukainen tuki tulevat jatkossakin olemaan myös tämän yhdistyksen haettavissa.

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 2013

Maa- ja metsätalousministeri Jari Koskinen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 1034/2013 rd undertecknat av riksdagsledamot Eero Suutari /saml:

Vad tänker man vid jord- och skogsbruksministeriet göra för att föreningen Arktiska Aromer rf:s verksamhet, vilken gynnar såväl samhället som företaget, ska tryggas även i fortsättningen?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Jord- och skogsbruksministeriet har förbundit sig till regeringsprogrammet, enligt vilket landsbygdsområdena ska utvecklas med stöd av de styrkor och resurser som finns hos de lokala näringarna, såsom exempelvis naturprodukter. Vidare definieras enligt regeringsprogrammet matsektorn som en tillväxtbransch i framtiden, och konkurrenskraften och samarbetet inom sektorn utvecklas enligt riktlinjerna i den nationella matstrategin och den matpolitiska redogörelsen. Enligt den matpolitiska redogörelsen är intresset för naturenligt producerade produkter och naturprodukter (exempelvis svamp, vilda bär, vilt och fisk) stort och ökande i världen.

Jord- och skogsbruksministeriet har finansierat Arktiska Aromer rf, som är en aktör i naturproduktbranschen, under nästan hela den tid föreningen funnits. Som finansieringskällor har framför allt använts moment 30.20.46 (marknadsföring) och 30.20.47 (utveckling av kvalitetskedjan). Dessutom har föreningen fått stöd genom lokala projekt ur det av ministeriet administrerade programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland. För år 2013 har ministeriet beviljat 145 168 euro under moment

30.20.46 för projektet Mervärde för naturprodukter.

Statligt understöd för projekt ur momenten för marknadsföring och utveckling av kvalitetskedjan kan ansökas offentligt av alla. I ansökningsomgången för vardera projektet har årligen ca 34—40 föreningar och/eller företag deltagit. När det gäller användningen av projektbidrag ställs ramarna av EU:s regler om statligt stöd, enligt vilka en aktörs ordinarie verksamhet inte kan finansieras med statligt stöd. Hänvisningar till företag, produktmärken eller ursprung tillåts inte heller, och åtgärder som kan betraktas som exportstöd kan inte heller finansieras. Deltagande i mässor (utom lönekostnader) och utredningar med tanke på introduktion av produkter på en ny marknad kan stödas. EU:s regler om statligt stöd kommer att ändras under åren 2014—2020, och då kommer också den nationella lagstiftningen att revideras. Inga ändringar av den nuvarande praxisen är ändå att vänta.

I det nationella skogsprogrammet har det skrivits in en åtgärd enligt vilken ett handlingsprogram för naturproduktbranschen ska sammanställas och förverkligas. Åtgärden står som grund för projektet Naturproduktbranschens innovationsnätverk och branschens nya möjligheter (LT-INNO), som samlar olika nätverk med anknytning till naturproduktbranschen, gör prognoser för marknadsföringen och undersöker de kommersiella möjligheter som erbjuds via gränssnitten mellan olika branscher. På basis av utredningen utarbetas ett handlingsprogram för naturproduktbranschen, som ska ge verktyg för branschens forsknings- och utvecklingsarbete på regional och nationell nivå. Projektet genomförs i tre NTM-centralers områden i Lappland, Norra Österbotten och Södra Österbotten åren 2012—

2013. Dessutom har projektet ett "syskonprojekt" i Mellersta Österbotten. Projektet finansieras genom programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland och har beviljats 465 000 euro. Projektets ordförande är Arktiska Aromer rf:s verksamhetsledare.

Ministeriet har undersökt möjligheterna att bevilja verksamhetsstöd för rådgivning inom naturproduktbranschen. Statligt understöd beviljas åt sådana rådgivningsorganisationer inom näringslivet, vilkas rådgivningsverksamhet omfattar hela landet. Ett annat nyckeltal för verksamhetens genomslagskraft är rådgivningens omfattning i fråga om själva verksamheten. För beviljande av statligt understöd förutsätts dessutom att statsstödet andel utgör under 50 procent av verksamheten i den organisation som stöds. Anslaget under moment 30.10.50 har krympt betydligt från år 2011 (10 668 000 euro) till år 2014 (6 168 000 euro).

Statsunderstöd (allmänt understöd) beviljas åt de yrkesmässiga rådgivningsorganisationerna för

landsbygden, vilka är centralorganisationerna ProAgria Landsbygdscentralernas förbund rf och Svenska lantbrukssällskapens förbund rf, samt åt ProAgria Lantbrukscentralerna och lantbruks- och hushållningssällskapen i deras egenskap av regionala rådgivningsorganisationer som verkar i hela landet (ProAgria regioncentraler) samt åt specialrådgivningsorganisationerna, vilka är Andelslaget FABA, Finlands Fjäderfäförbund rf, Finlands Pälsdjursuppfödarens Förbund rf, Arbetseffektivitetsföreningen rf och Puutarhaliitto (Trädgårdsförbundet).

Ministeriet har med de budgetmedel som nu är tillgängliga och enligt de gällande villkoren inte möjlighet att utvidga det stöd som beviljas åt landsomfattande rådgivningsorganisationer inom näringslivet till att omfatta också Arktiska Aromer rf. Däremot kommer projektpengar för marknadsföring och stöd enligt landsbygdsprogrammet också framöver att kunna sökas också av denna förening.

Helsingfors den 2 december 2013

Jord- och skogsbruksminister Jari Koskinen